Hvordan går det?

Kurs samodzielnej nauki **języka duńskiego**

Zasoby mutimedialne w Internecie:

3 godziny nagrań dźwiękowych oraz ponad godzinę wideo

Napisał Michael Hardenfelt

Wsparcie internetowe oraz dodatkowe ćwiczenia na: *www.hardenfelt.pl*

www.hardenfelt.pl

Podręcznik języka duńskiego napisany dla Polaków

Autor od 7 lat pracuje w Polsce jako lektor języka duńskiego

Doskonale wie, jakie problemy napotykają Polacy uczący się tego pięknego języka

Hvordan går det?

Kurs języka duńskiego dla początkujących

Copyright: Michael Hardenfelt, 2011
Internetsupport: www.hardenfelt.pl

ISBN 978-83-63080-03-7

Bogen må ikke videredistribueres i elektronisk form.
Kopier og print fra bogen må kun anvendes af brugeren/ licenshaveren til det enkelte eksemplar.

Nie wolno przekazywać elektronicznych wersji książki.
Kopiowanie oraz drukowanie z książki wyłącznie dla użytkownika/ posiadacza licencji pojedynczego egzemplarza

www.hardenfelt.pl

Videoer til systemet/ wideo należące do systemu:
Deltagere/ uczestnicy: Christiane Majgaard, Michael Hardenfelt, Benn Q. Holm, Joanna Gałuba, Paweł Buczkowicz, Iwona Buczkowicz, Jan Talma, Gabriela Kling, Magdalena Ciesielska, Agnieszka Piszczek

Lydfiler/ pliki dzwiękowe:
Michelle Jensen, Michael Hardenfelt, Benn Q. Holm, Christiane Majgaard

Poprawki i komentarze:
Agnieszka Piszczek & Paulina Nosek

Spis treści

Wstęp
Indledning..... Side 4

Podziękowania
Tak for hjælpen..... Side 6

Dodatkowe materiały do nauki duńskiego
Supplerende materialer til danskundervisning..... Side 7

Instrukcja obsługi systemu
Brugermanual..... Side 9

Rozdział 1.
Kapitel 1..... Side 13

Rozdział 2.
Kapitel 2..... Side 29

Rozdział 3.
Kapitel 3..... Side 46

Rozdział 4.
Kapitel 4..... Side 63

Rozdział 5.
Kapitel 5..... Side 77

Rozdział 6.
Kapitel 6..... Side 96

Rozdział 7.
Kapitel 7..... Side 123

Rozdział 8.
Kapitel 8..... Side 146

Rozdział 9.
Kapitel 9..... Side 160

Klucz do ćwiczeń
Facitliste..... Side 182

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Wstęp

Z wielką radością oddaję czytelnikom niniejszy podręcznik do nauki języka duńskiego.

„Hvordan går det?” jest przeznaczony przede wszystkim do samodzielnej nauki dla początkujących. Jako taki kładzie nacisk na słuchanie i uczenie się zwrotów podstawowych, używanych na co dzień, obecnie stosowanych w języku duńskim.

Samodzielna nauka języka stanowi dla większości ludzi bardzo duże wyzwanie, i dlatego właśnie proponuję potraktować niniejszy podręcznik jako wprowadzenie do rozpoczęcia nauki w szkole lub jako przygotowanie do codziennej komunikacji wśród Duńczyków, bowiem dopiero wtedy można zacząć mówić.

Wszelkie badania nad sposobami nauki języków potwierdzają, że głośne wymawianie i wielokrotne powtarzanie słów oraz zwrotów jest istotne dla zapamiętywania tychże zwrotów. Podręcznik zawiera obszerny materiał dźwiękowy dostępny w Internecie.

Podręcznik nadaje się również jako repetytorium na poziom A1 oraz A2. Mieszanie różnych sposobów i podręczników sprzyja procesowi nauczania, a „Hvordan går det?” powtarza podstawowe zasady języka duńskiego, może w nieco innym zestawie i kolejności niż w poprzednim podręczniku, z którego korzystałeś, ale właśnie taka powtórka jest zwykle lepsza niż ślęczenie nad stronami, które już znasz.

Indledning

Jeg er overordentlig glad for at kunne overdrage læserne denne lærebog i dansk som fremmedsprog.

”Hvordan går det?” er primært tænkt som et selvstudium til begyndere. Som sådan lægges der vægt på at lytte og på indlæringen af grundlæggende udtryk som anvendes i moderne dansk.

Selvstudium af et nyt sprog er for de fleste mennesker en betydelig udfordring, og netop derfor foreslår jeg at betragte nærværende lærebog som en indledning forud for påbegyndelse af indlæring i en skole eller i det virkelige liv blandt danskere, for det er trods alt først der man rigtigt kan begynde at tale.

Alle undersøgelser af sprogindlæring bekræfter at hørlig udtale og adskillige gentagelser af ord og udtryk er meget væsentligt for at huske disse udtryk. Til lærebogen eksisterer et omfangsrigt lydmateriale, som er tilgængeligt på internettet.

Lærebogen er endvidere velegnet som repetition på niveau A1 og A2. Der er altid godt at blande forskellige undervisningssystemer, og ”Hvordan går det?” gentager de grundlæggende principper for dansk på en måde der måske er lidt anderledes end den der blev benyttet i den tidligere lærebog, og netop sådan en repetition er som regel bedre end at sidde og svede over tekster som du allerede kender.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Pracuję już od 8 lat jako lektor języka duńskiego w Polsce, a wcześniej pracowałem także jako lektor języka angielskiego. Jeżeli chodzi o podstawową naukę języka duńskiego, to na duńskim rynku istnieją już różne dobre podręczniki. Prawie wszystkie są jednak przeznaczone do nauki w klasie i bardzo trudno korzystać z nich bez nauczyciela. Właśnie dlatego, korzystając przy okazji z mojego doświadczenia z polskojęzycznymi studentami, zdecydowałem się na opracowanie niniejszego projektu. Zdecydowałem też, że projekt ten ma być osobistym dziełem, które zawierać będzie dużo potocznych i nowoczesnych wyrazów. Podczas redagowania tekstów małą uwagę zwracałem też na poprawność polityczną, co podczas korzystania z systemu ma skłonić do refleksji, dyskusji i zabawy.

Życzę przyjemnej i skutecznej nauki duńskiego !!!

Michael Hardenfelt, 2011

Jeg har arbejdet i 8 år som dansklærer i Polen, og tidligere arbejdede jeg også som engelsklærer. Når det drejer sig om grundlæggende danskundervisning, så er der nu et stort udvalg på det danske marked. Næsten alle er imidlertid udarbejdet med henblik på klasseundervisning, og det er meget svært at anvende dem uden hjælp fra en lærer. Netop derfor besluttede jeg mig for at udarbejde nærværende projekt, hvor jeg til lejligheden kunne anvende min erfaring med polsksprogede studerende. Jeg besluttede ligeledes at nærværende projekt skal være et personligt projekt, hvilket medfører at det indeholder flere dagligdags udtryk og mere moderne sprog end typiske lærebøger. Jeg har også prøvet at undgå politisk korrekthed under redigering af teksterne, hvilket jeg håber kan motivere til overvejelse, diskussion og leg i forbindelse med anvendelsen af systemet.

Jeg ønsker dig en behagelig og effektiv danskundervisning!

Michael Hardenfelt, 2011

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Podziękowania

Pragnę podziękować wszystkim tym, którzy w związku z niniejszym projektem wystąpili do nagrań dźwiękowych i wideo. Są to obecni i byli studenci duńskiego, koledzy z pracy i starzy przyjaciele. Wszyscy wystąpili bez żadnego wynagrodzenia, za to też jestem im ogromnie wdzięczny. Bez nich system ten nie byłby taki sam.

Chciałbym także podziękować mgr Agnieszce Piszczek, skandynawistce z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, za przeczytanie niniejszej pracy. Jej uważne komentarze przyczyniły się do zmniejszenia ilości błędów, a dobre rady spowodowały, że niektóre zagadnienia zostały przedstawione w sposób bardziej zrozumiały dla czytelnika.

Michael Hardenfelt, 2011

Tak

Først og fremmest vil jeg gerne takke alle de som deltog i lyd- og videooptagelser i forbindelse med nærværende projekt. Det drejer sig om nuværende og tidligere danskstuderende, kollegaer og gamle venner. Alle deltog uden nogen form for honorar, og dette er jeg umådeligt taknemmelig for. Uden deres hjælp var dette system ikke blevet det samme.

Jeg vil også gerne takke cand.mag. i dansk fra Adam Mickiewicz Universitetet i Poznan, Agnieszka Piszczek, for gennemlæsningen af nærværende manuskript. Hendes opmærksomme kommentarer har medført at der er langt færre fejl i arbejdet end der var tidligere, og hendes gode råd har medført at nogle emner nu præsenteres til læseren på en langt mere forståelig måde.

Michael Hardenfelt, 2011

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Materiały uzupełniające

Żaden system nie powinien być jedyną pomocą przy uczeniu się nowego języka. Oczywiste jest, że ludzie uczą się na wiele różnych sposobów, ponieważ żaden system nie jest doskonały.

Do samodzielnej nauki zwykle polecam bezpłatny program http://www.danskherognu.dk/ , który odznacza się dość systematycznym podejściem oraz dobrymi ćwiczeniami gramatycznymi.

Jeżeli korzysta się **Hvordan går det?** z nauczycielem duńskiego, to należałoby wspomóc się systemem komunikacyjnym. Na rynku istnieje dość dużo takich systemów (100% duńskojęzycznych) i nie chcę tutaj wszystkich wymieniać. Osobiście mam zaufanie do ”Etteren” napisane przez Mikaela Køneke og Lonę Nielsen (wydawnictwo: Nyt Teknisk Forlag).

W celu uzupełnienia ćwiczeń wymowy oraz ćwiczeń słuchowych gorąco polecam ”Det lyder godt” napisane przez Kirsten Snefstrup og Larsa Møllera (wydawnictwo: Forlaget Alfabeta). Najlepiej jednak korzystać z systemu z prywatnym nauczycielem bądź w bardzo małych grupach.

Supplerende materialer

Ved indlæring af et nyt sprog bør intet system stå alene. Dels lærer folk på forskellige måder, dels er intet system perfekt.

Ved selvstudium gennem Internettet anbefaler jeg primært gratisprogrammet http://www.danskherognu.dk/ , som tilbyder en relativt systematisk tilgangsvinkel, med gode grammatik-øvelser.

Ved undervisning med lærer bør **Hvordan Går det?** suppleres af et kommunikativt system. Der findes en hel del forskellige på markedet (100% dansk-sprogede), og jeg vil ikke her gennemgå dem alle. Personligt finder jeg mig godt tilpas med ”Etteren” af Mikael Køneke og Lone Nielsen (Nyt Teknisk For-lag).

Til supplerende udtale- og lyttetræning kan jeg varmt anbefale ”Det lyder godt” af Kirsten Snefstrup og Lars Møller (Forlaget Alfabeta). Det skal dog helst gennemgås med en privatlærer eller i meget små grupper.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Istnieję również mnóstwo książek do gramatyki. Osobiście preferuję ”Grammatikken – Håndbog i dansk grammatik for udlændinge”, napisane przez Barbarę Fischer-Hansen og Ann Kledal (Specialpædagogisk forlag). Autorki te napisały 3 książki z ćwiczeniami gramatycznymi dla początkujących i średniozaawansowanych, ”Parat Start” 1, 2 og 3. Każde z nich omawia szczególne zagadnienia gramatyczne, a zatem nie ma mowy o progresji. Z książek trudno korzystać bez nauczyciela, chyba że jest się miłośnikiem gramatyki.

Słowniki to poważniejszy problem. Jeżeli ktoś bardzo dobrze zna angielski bądź niemiecki, to najlepszym rozwiązaniem dla początkujących może być kupno małego słownika w Danii. W Danii można też kupić Dansk-polsk (duńsko-polski) ordbog z Specialpædagogisk Forlag. Jest on dobry dla początkujących z powodu prostego stylu, lecz dość drogi (około 200 zł). Godnym polecenia słownikiem dla bardziej zaawansowanych jest słownik polsko-duński z wydawnictwa Gyldendal, lecz nie polecam dla początkujących.

W Polsce polecam Słownik Minimum z Wiedzy Powszechnej. Kosztuje około 20 zł, jest naprawdę minimum, ale wystarczy na pierwsze 6 miesięcy. Poza tym istnieje oczywiście Google Translate, tylko trzeba się liczyć z niedoskonałością tłumaczenia.

Ligeledes findes en lang række bøger til grammatikundervisning. Personligt foretrækker jeg ”Grammatikken – Håndbog i dansk grammatik for udlændinge”, af Barbara Fischer-Hansen og Ann Kledal (Specialpædagogisk forlag). Samme forfattere og forlag har lavet en serie på tre bøger med grammatikøvelser for begyndere og let avancerede, ”Parat Start” 1, 2 og 3, som hver især behandler forskellige emner. Der er altså ikke tale om progression. Bøgerne kan være svære at anvende uden lærer medmindre man tilfældigvis er grammatiknørd.

Ordbøger er et mere alvorligt problem. Hvis man er rigtig god til engelsk eller tysk, kan den bedste løsning for begyndere være at købe en lille ordbog i Danmark. Her kan man også købe Dansk-polsk ordbog fra Specialpædagogisk forlag. Den er god til begyndere på grund af sin enkle stil, men den er relativt dyr efter polske forhold (omkring 400 Kr.). En god ordbog er også polsk-dansk fra Gyldendal, men ikke til begyndere, da den simpelt hen indeholder for meget materiale.

I Polen anbefaler jeg Słownik Minimum fra forlaget Wiedzy Powszechnej. Den koster omkring 20 zł, er alsolut minimum, men helt ok til de første 6 måneder. Herudover findes naturligvis Google Translate, her skal man blot affinde sig med at den ikke altid er helt præcis.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Instrukcja obsługi

Pliki dźwiękowe

Pliki dźwiękowe znajdują się na www.hardenfelt.pl nauka online
Pliki dźwiękowe można odsłuchać on-line na stronie.

Pliki dźwiękowe mają numerację. W książce wygląda np. tak: Mp3-06.

Proszę zauważyć, że **Mp3** to nie numer, lecz odnosi się do typu pliku.

Film

Filmiki znajdują się na www.hardenfelt.pl
Filmiki dzielą się na:

Prezentacja: 4 osoby wypowiadają się po duńsku na ten sam temat. Transkrypcja znajduje się na ostatnich stronach każdego rozdziału. Postaraj się uczyć tych zdań na pamięć.

Ćwiczenie układu artykulacyjnego: Tylko do rozdziału 1. Krótki filmik instrukcyjny dotyczący codziennej gimnastyki artykulatorów. Jest to bardzo ważne, gdyż u większości osób wargi ruszają się w stałych i sztywnych wzorach. Tylko uelastyczniając ruchy, możemy uczyć się, jak wymawiać nowe głoski. Ćwiczenia należy powtarzać codziennie przez jakiś czas.

Wymowa: Filmiki te demonstrują układ ust przy wymawianiu duńskich głosek. Ćwiczenia w domu mogą pomóc, ale trzeba zdać sobie sprawę, że niekoniecznie usłyszysz, czy dobrze wymawiasz głoski. Najlepiej ćwiczyć z nauczycielem.

Prywatna lekcja: Panorama wybranych zagadnień każdego rozdziału. Mogą zachęcić do nauki i pokazać, co trzeba robić.

Wykład: Szereg zagadnień każdego rozdziału omawiamy z udziałem interaktywnych słuchaczy.

Brugsanvisning

Lydfiler.

Lydfilerne befinder sig på www.hardenfelt.pl nauka online

Lydfilerne kan aflyttes on-line via hjemmesiden,

Lydfilerne er nummererede. I bogen ser det fx. sådan ud: Mp3-06.

Bemærk at Mp3 ikke er et nummer, men henviser til filformatet.

Film

Filmklip befinder sig på www.hardenfelt.pl

Filmklippene deler sig i:

Prezentacja: 4 personer taler på dansk om et overordnet emne. Transkript befinder sig bagerst i hvert kapitel. Prøv at lære sætningerne udenad.

Ćwiczenie układu artykulacyjnego: Kun til kapitel 1. Filmen giver råd til hvordan man dagligt kan lave mundgymnastik. Det er vigtigt fordi munden hos de fleste mennesker bevæger sig i faste og stive mønstre. Kun ved at bløde op på dem kan vi lære at udtale nye lyde. Øvelserne bør således gentages dagligt over en længere periode.

Wymowa: Filmene demonstrerer mundstilling ved udtalen af danske lyde. Det kan være godt at træne hjemme, men vær opmærksom på at det kan være meget vanskeligt selv at høre om du udtaler lydene korrekt. Det bedste er at lave øvelserne i samarbejde med en lærer.

Prywatna lekcja: En gennemgang af udvalgte elementer i hvert kapitel. Kan være gode at se for at blive motiveret for at komme i gang.

Wykład: En række emner fra hvert kapitel behandles i forelæsningsform med deltagelse at et interaktivt publikum.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Teksty, słowa i wyrażenia

Podstawowym celem tekstów jest trening umiejętności czytania. Pliki dźwiękowe zaś podpierają trenowanie rozumienia ze słuchu. Oba sposoby są ważne i należy je powtarzać kilkakrotnie.

Obok wszystkich tekstów znajdują się zielone ramki. Zawierają one nowe słowa oraz tłumaczenie na język polski. Nie wszystkie nowe słowa znajdują się jednak w ramkach. Często słowa te są na tyle podobne po duńsku i po polsku, że można zgadnąć ich znaczenie bez słowniczka.

Ponadto bardzo ważne jest głośne czytanie tekstów – nawet wiele razy. Żeby zapamiętać słowa i konstrukcje językowe nie wystarczy słuchać i czytać, trzeba też wymawiać. Najlepiej robi się to oczywiście z nauczycielem, ale nawet bez niego głośne czytanie dobrze wpływa na zapamiętywanie słów.

Gramatyka

Gramatyki uczymy się w trakcie systematycznego wprowadzania najważniejszych zagadnień. W ciągu tych 9 rozdziałów zauważa się stałą progresję. Zagadnienia gramatyczne omawiane są w boksach gramatycznych oraz przy pomocy ćwiczeń.

Teksty i prezentacje wideo wprowadzają równocześnie szereg innych zagadnień gramatycznych, które należy rozumieć intuicyjnie. Chodzi tu głównie o stosowanie czasów. Celem tego jest, by student szybko był w stanie zidentyfikować różne formy, nawet jeżeli jeszcze się nimi nie posługuje. Większość intuicyjnych elementów jest już znana z angielskiego i niemieckiego.

tekster, ord og udtryk

Det primære formål med teksterne er at opøve læsefærdighed, mens lydfilerne understøtter øvelse at lytteforståelse. Det er vigtigt at benytte begge metoder, og i øvrigt gentage læsningen flere gange.

Ved alle tekster befinder der sig en grøn boks. Den indeholder nye ord, som er oversat til polsk. Ikke alle nye ord oversættes. Ofte er ordene så ens at man kan gætte sig til betydningen.

Endvidere er det vigtigt at læse teksterne højt – mange gange. For at huske ord og konstruktioner er det ikke nok at høre og læse dem, de skal også udtales. Det bedste er selvfølgeligt at gøre det med en lærer, men selv uden en lærer vil det hjælpe til at huske ord og udtryk i teksterne.

Grammatik

Grammatikken indlæres ved at de vigtigste områder behandles systematisk, og der er en progression i løbet af de 9 kapitler. Disse grammatiske begreber behandles i grammatikbokse og ved hjælp af øvelser.

Sideløbende introducerer teksterne og videopræsentationerne en række andre grammatiske elementer, som skal forstås intuitivt. Det drejer sig primært om tider, hvor den studerende gerne hurtigt skulle blive i stand til at identificere de forskellige former, selv hvis han ikke er i stand til at benytte dem. De fleste af de intuitive elementer vil være bekendte fra engelsk og tysk.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Sposób ten wybrano ze względu na to, że kurs z założenia jest przeznaczony do samodzielnej nauki, a główny nacisk kładzie się na rozumienie duńskiego w mowie i piśmie, podczas gdy produkcyjnej warstwie języka poświęca się mniej uwagi.

Frazeologizm

Jako część duńskiej kultury językowej wprowadzam także frazeologizmy. Do większości rozdziałów podaję wyrażenie, które jest stałą i aktywną częścią języka duńskiego. Proszę, ucz się tych frazeologizmów na pamięć. Duńczycy potrafią to docenić.

Teksty informacyjne z pytaniami

W większości rozdziałów umieszczono bardzo trudne teksty wraz z szeregiem pytań, do których student ma się ustosunkować.

Celem tych tekstów jest trenowanie czytania zwyczajnych duńskich artykułów z gazet. Pragnę jednocześnie pokazać, że można rozumieć trudny tekst dzięki zgadywaniu i intuicji.

Jestem jednak świadom, że zrozumienie tych tekstów może wymagać pewnej wiedzy o omawianym temacie i w zupełności rozumiem, że ktoś może zdecydować się na przeskoczenie tej części.

Ćwiczenia słuchu

W pierwszej części systemu wprowadzam trzy duńskie grupy samogłoskowe oraz niektóre z tych spółgłosek, które z doświadczenia wiem, że sprawiają największe trudności.

Dette skal ses i sammenhæng med at kurset er udtænkt som et selvstudium, hvor hovedvægten ligger på forståelse af talt og skrevet dansk, mens den produktive del nedtones.

Ordsprog

Ordsprogene er indsat som en del af dansk sprogkultur. Der er til de fleste kapitler angivet et udtryk, som er en fast og aktiv del af dansk sprog. Lær disse udtryk udenad. Danskere vil værdsætte dem.

Faktuelle tekster med spørgsmål

En række meget svære tekster forekommer i de fleste kapitler, sammen med en række spørgsmål, som den studerende skal tage stilling til.

Formålet med disse tekster er at træne læsningen af normale danske avistekster, samt at påvise, at det faktisk kan lade sig gøre at forstå svære tekster ved hjælp af gætteri og intuition.

Jeg er dog klar over at det kan kræve forkundskaber om de behandlede emner, hvis man skal have fuldt udbytte af teksterne, og jeg har derfor fuld forståelse for at nogen vælger at springe denne del over.

Lyttetræning

I denne første del af systemet introduceres de tre danske vokalgrupper og nogle af de konsonanterne, som erfaringsmæssigt giver de fleste vanskeligheder.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Polacy mogą mieć poważne kłopoty w odróżnieniu duńskich samogłosek.

Zatem mocno polecam powtarzanie ćwiczeń słuchu kilka razy. Nawet bez nauczyciela można uczyć się rozróżniania duńskich głosek, a wtedy późniejsza praca nad udoskonalaniem języka duńskiego będzie o wiele łatwiejsza. Trzeba podkreślić, że dla większości ludzi jest to ciężka i żmudna praca.

CZEKANIE NIE UŁATWIA PROCESU!!!!!

Klucz

Do większości ćwiczeń jest dołączony na ostatnich stronach książki klucz. Najlepiej, żeby ćwiczenia sprawdził nauczyciel, lecz jeżeli nie jest to możliwe, to najpierw zrób całe ćwiczenie, a potem sprawdź.

Nie ma klucza do wideotekstów oraz do zadań, które polegają na samodzielnym pisaniu.

Wideoteksty

Na ostatnich stronach każdego rozdziału znajdziesz tekst prezentacji. Pod każdym zdaniem znajduje się tłumaczenie na język polski pojedynczych słów bądź fraz.

Sam tekst jest napisany pogrubioną czcionką. Poza tym zawarte są różne propozycje alternatywnej konstrukcji zdań. Trzeba je używać jak klocki LEGO, którymi student winien się bawić, mogąc dzięki temu tworzyć własne zdania.

For polakker kan det være meget svært at adskille de forskellige danske vokallyde.

Det anbefales kraftigt at lave lytteøvelserne, helst flere gange. Selv hvis man arbejder uden en lærer vil det være muligt at lære at identificere de danske lyde, og det gør det senere arbejde med at perfektionere sit danske betydeligt lettere. Men det skal understreges at det for de fleste er et slidsomt og monotomt arbejde.

DET BLIVER IKKE LETTERE AF AT VENTE!!!!!

Facitliste

Til de fleste øvelser findes en facitliste bagerst i bogen. Det bedste er dog hvis man får rettet opgaverne af en lærer, men er det ikke muligt, så lav opgaverne færdigt inden du tjekker dem.

Der er ikke facitliste til frie formuleringsopgaver samt til udfyldningsøvelserne bagerst i hvert kapitel.

Videotekster

Bagerst i hvert kapitel findes et udskrift af videopræsentationerne. En polsk oversættelse af enkelte ord eller fraser med lille sats befinder sig under hver sætning.

Selve udskrifterne er trykt med fed skrift. Endvidere er angivet en række alternative muligheder for at konstruere sætningerne. Det er en slags legoklodser, som den studerende helst skal lege med og konstruere sine egne sætninger.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Kapitel 1

Mp3-01

at hedde (mieć na imię/ nazywać się)

På bar/ i parken:

- Hej, jeg hedder Jan. Hvad med dig?
- Jeg hedder Eva.

På hotel/ til jobsamtale:

- Goddag, mit navn er Jan Petersen.

  Jeg har bestilt et værelse[1]/ Jeg har en aftale med Hans Jensen.

På bar/ i parken:

- Dav, jeg hedder Jan. Hvad hedder du?
- Jeg hedder Eva.

formelt:

- Goddag[2], jeg hedder Jan Petersen

Uformelt:

- Dav/ davs/ hej[3], jeg hedder Jan Petersen

1. pokój 2. dzień dobry 3. cześć

Mp3-03

Wyrażenia:

Jeg hedder	Mam na imię
Hvad med dig?	A ty?/ co z tobą? (ang: what about You/ niem: was mit Dir?)
Mit navn er	Nazywam się
Jeg har bestilt	Zamówiłem
Jeg har en aftale med	Jestem umówiony/ -a ze
Hvad hedder?	Jak ma na imię?/ jak się nazywa?

Fornavne – mænd Imiona – mężczyźni

Jan

Michael

Hans

Søren

Peter

Fornavne – kvinder Imiona - kobiety

Anne

Tina

Sofie

Margrethe

Lene

Efternavne Nazwiska

Mp3-02

Hansen

Larsen

Petersen

Andersen

Sørensen

Nielsen

Berg

Holm

Møller

Dalby

Kastenskjold

Wozniacki

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Jeg hedder: mam na imię/ nazywam się	Hedder jeg...? czy mam na imię ...?
Du hedder: masz na imię/ nazywasz się	Hedder du ...?: czy masz na imię ...?
Han hedder: on ma na imię/ on się nazywa	Hedder han ...?: czy on ma na imię ...?
Hun hedder: ona ma na imię/ ona się nazywa	Hedder hun ...?: czy ona ma na imię ...?
Vi hedder: mamy na imię/ nazywamy się	Hedder vi ....?: czy my nazywamy się ...?
I hedder: macie na imię/ nazywacie się	Hedder I ...?: czy wy nazywacie się ...?
De hedder: oni mają na imię/ nazywają się	Hedder de ...?: czy oni nazywają się ...?

Mp3-04

at komme fra (pochodzić z)

- Jeg kommer fra Polen. Hvad med dig?
- Jeg kommer fra England.

- Jeg kommer fra Krakow. Hvad med dig?
- Jeg kommer fra London.

Jeg kommer fra
- København
- Aalborg
- Århus
- Odense
- Roskilde
- Helsingør
- Bornholm

Mp3-05

- Jeg kommer fra Polen. Hvad med dig?
- Jeg er dansker.

Słówka:
Bar, park i znaczenie innych słów można zrozumieć ze względu na ich podobieństwo do słów używanych w języku polskim. Nie zawsze będziemy tłumaczyć tak transparentne słowa.

Mp3-06

Wyrazy:

Jeg er	Jestem
Du er	Jesteś
Han er	On jest
Hun er	Ona jest
Vi er	Jestesmy
I er	Jesteście
De er	Oni są

Mp3-07

Jeg kommer fra	Jeg taler (mówię)	Jeg er
Danmark	dansk	dansker
Polen	polsk	polak
Tyskland (Niemcy)	tysk	tysker
England	engelsk	englænder
Sverige	svensk	svensker
Norge	norsk	nordmand (Uwaga końcówka)
Frankrig	fransk	franskmand (Uwaga końcówka)
Spanien	spansk	spanier
Rusland	russisk	russer
Litauen	litauisk	litauer
Italien	italiensk	italiener
Ukraine	ukrainsk/ russisk	ukrainer
Belgien	fransk/ hollandsk	belgier
Tjekkiet	tjekkisk	tjekke
Slovakiet	slovakisk	slovakker

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

at tale (mówię)

- Jeg taler dansk, engelsk, polsk, spansk og lidt tysk. Hvad med dig?
- Jeg taler polsk, fransk, italiensk, russisk og lidt litauisk.

Mp3-08

- Taler du polsk?
- Ja selvfølgelig[1], jeg er polak.
- Kan du også[2] tale dansk?
- Nej, men[3] jeg kan tale engelsk.

- Taler du tysk?
- Nej, det gør jeg ikke.
- Hvad med engelsk?
- Heller ikke[4], men jeg kan tale fransk og lidt[5] dansk.

- Taler du tysk?
- Ja, det gør jeg.

- Kan du tale tysk?
- Nej, det kan jeg ikke.
- Hvad med engelsk?
- Heller ikke[4], men jeg kan tale fransk og lidt[5] dansk.

- Kan du tale tysk?
- Ja, det kan jeg godt.

1. oczywiście 2. też/ także 3. ale 4. heller ikke: też nie/ także nie 5. trochę

Pytanie „taler du" wskazuje na bardziej „wrodzoną" umiejętność bądź przynajmniej płynność językową.
Pytanie „kan du tale" (dosłownie: „potrafisz mówić?") wskazuje na umiejętność przyuczoną.
Rodowity użytkownik języka zawsze mówi: „Jeg taler dansk/ polsk" - a nie „jeg kan tale ..."

Mp3-09

Ordsprog

Al begyndelse er svær

al: wszelki

begyndelse: początek

svær: trudny

www.hardenfelt.pl

Tælle[1] til 10

0	nul
1	en
2	to
3	tre
4	fire
5	fem
6	seks
7	syv

Mp3-10

1. liczyć

lommeregner

www.hardenfelt.pl

Rodzaje
W duńskim mamy dwa rodzaje:

n-ord	**t-ord**
en begyndelse	et navn
en aftale	et værelse
en bar	
en park	
Zaimek: den	Zaimek: det

Zaimki oraz przymiotniki dostosowują się do rodzaju rzeczownika. Trzeba podkreślić, że ***han*** (on) i ***hun*** (ona) odnoszą się wyłącznie do ludzi oraz, w niektórych przypadkach, do zwierząt domowych, jeżeli są one traktowane jako członkowie rodziny. Zaimki gramatyczne zaś są ***den*** i ***det***.

Der er en bar. **Den** er hyggelig[1].
1. fajny, przytulny

Han hedder Olsen. **Det** er et dansk navn.

Mp3-11

Zdanie twierdzące	**Zdanie pytające**
Jeg taler polsk.	Taler du polsk?
Jeg hedder Michael.	Hedder du Michael?
Han kommer fra København.	Kommer han fra København?
Jeg har en aftale.	Har du en aftale?

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Danmark

Danmark har 5,5 millioner indbyggere. Hovedstaden hedder København. Danmark har 98 kommuner og 5 regioner. Landet består af en halvø, som hedder Jylland og mange øer. De største øer hedder Sjælland og Fyn. Danmarks areal er på ca. 43.000 Km^2, så Danmark er lidt større end Mazowiecki-regionen.

Den største by i Danmark er København. Andre store byer er Århus, Odense og Ålborg. Grønland[1] og Færøerne[2] hører også med til Danmark, men de har selvstyre[3], og de bliver ikke regnet med når vi beregner areal og indbyggertal.

Mp3-12

Ćw. 1.01 Pytania po polsku:

1. Ilu mieszkańców ma Dania? _____
2. Ile gmin jest w Danii?_____
3. Ile województw jest w Danii?_____
4. Czy w Danii są półwyspy?_____
5. Jak się nazywają największe wyspy Danii?_____
6. Czy Województwo Mazowieckie jest większe czy mniejsze niż Dania?_____

Ćw. 1.02 Pytania po duńsku:

1. Hvor mange indbyggere har Polen?_____
2. Er Warszawa en kommune eller en region?_____
3. Hvor mange regioner er der i Polen?_____
4. Hvad hedder hovedstaden i Tyskland?_____
5. Er Australien en ø?_____
6. Hvor mange kvadratkilomenter er Danmark?_____

1. Grenlandia 2. Wyspy owcze 3. autonomia

www.hardenfelt.pl

<u>Hvem (kto), hvad (co/ jak), hvor (gdzie):</u>

Mp3-13

Hvem er det?	- kto to jest?
Hvem er finansminister i Danmark?	- kto jest ministrem finansów w Danii?
Hvad hedder du?	- jak masz na imię?
Hvad koster det?	- ile to kosztuje?
Hvad laver du?	(zależnie od kontekstu) – co robisz?/ czym się zajmujesz?
Hvad er det?	- co to jest?
Hvor kommer du fra?	- skąd pochodzisz?
Hvor bor du?	- gdzie mieszkasz?
Hvor skal vi hen?	- gdzie idziemy?

Mamy szereg słów pytających, które zaczynają się na –hv. Proszę zauważyć, że w tych słowach nie wymawia się „h”.
Podobnie jak inne języki zachodnioeuropejskie język duński ma szyk przestawny przy zdaniach pytających.

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Mp3-14

Udtale (wymowa)

Końcówka –er [^] – Język duński ma bardzo dużo samogłosek. Jest to jedna z nich.

hedder
kommer
dansker
russer
tysker
taler

Sætninger – Proszę zauważyć, jak słowa te łączą się ze sobą i tworząc całość.

Mp3-15

hvad med dig?
jeg hedder
jeg har bestilt
jeg har
med Jens Hansen
jeg kommer
fra Polen
fra Krakow
Jeg er
jeg er dansker

jeg er Polak
vi er
du er
I er
de er
jeg taler
taler du
jeg kan
jeg kan ikke
det kan jeg godt

www.hardenfelt.pl

Alfabet – Duński alfabet ma trzy szczególne litery (samogłoski). Może alfabet powinien posiadać jeszcze kilka liter, ponieważ większość liter można wymawiać na różne sposoby. Wybraliśmy jednak rozwiązanie z 28 literami, a zatem trzeba zwracać uwagę na wymowę każdego słowa.

Proszę nie zwracać uwagi na znaczenie słów:

Mp3-16

æ

værelse
svær
sær
æble
tælle

ø

Søren
Møller
gør
selvfølgelig
København
ø
øer
større

å

Aalborg
på
må
så
lå
åben

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Ćw 1.03 Ćwiczenia słuchu

Jaką głoskę słyszysz? Trzeba wstawić jedną literę w puste miejsce. Masz do wyboru æ, ø, å:

Proszę nie zwracać uwagi na znaczenie słów. Mogą pojawić się słowa takie, które używane są bardzo rzadko bądź nie istnieją wcale.

Mp3-17

1. m___r
2. m___r
3. m___r
4. s___r
5. s___
6. s___
7. t___
8. p___
9. l___
10. l___
11. t___ve
12. t___ve
13. ___l
14. ___l
15. ___ge
16. n___
17. d___d
18. l___ne
19. l___ne
20. d___d
21. br___d
22. t___l
23. pal___
24. ___rt
25. m___lk

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Ćw. 1.04 Dyktando z liczb. Proszę wpisać odpowiednią liczbę z pliku dźwiękowego (0,1,2,3,4,5,6,7,8,9,10)

a._____

b._____

c._____

d._____

e._____

f._____

g._____

h._____

Mp3-18

i._____

j._____

k._____

l._____

m._____

n._____

o._____

p._____

www.hardenfelt.pl

Ćw. 1.05 Dyktando. Proszę wpisać brakujące słowo.

Mp3-19

_____ hedder Peter. Jeg kommer _____ Berlin. Berlin er hovedstaden _____ Tyskland. Jeg _____ på ferie i Danmark, men jeg kan _____ tale dansk. Jeg kan selvfølgelig tale tysk, og jeg kan _____ tale lidt engelsk. Jeg har bestilt _____ værelse på Park Hotel i København. Det ligger centralt i byen, og der _____ mange barer og restauranter i nærheden.

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Mp3-20

Ćw 1.06 Ćwiczenie ze słuchu
Proszę odpowiedzieć na pytania

a. Hvad hedder hun? _____

b. Hvad hedder han? _____

c. Hvor kommer hun fra? _____

d. Hvor kommer han fra? _____

e. Hvor bor hun i København? _____

f. Kan Monika tale dansk? _____

g. Kan Monika tale engelsk? _____

www.hardenfelt.pl

Ćw. 1.07. Proszę według wzoru zmienić konstrukcje twierdzące na pytające.

Jeg taler dansk. Taler du dansk?

Jeg kan tale engelsk. Kan du tale engelsk?

a. Jeg er dansker. _____

b. Jeg har bestilt værelse. _____

c. Jeg har en aftale. _____

d. Han kommer fra Spanien. _____

e. Hun er Polak . _____

f. Vi taler fransk. _____

g. I har bestilt et værelse med toilet. _____

h. De kommer fra Jylland. _____

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Ćw. 1.08. Proszę uzupełnić brakujące słowo zaimkiem osobowym oraz odpowiednim do narodowości językiem
- jeg, du, han, hun, vi, I, de:

a. Peter er dansker. Han taler dansk.

b. Jose er spanier _____ taler _____.

c. Julia er polak _____ taler _____.

d. John er englænder _____ taler _____.

e. Min kollega og jeg er polakker _____ taler _____.

f. Jan og Anna har en aftale _____ har en aftale.

g. Du og Tina har en aftale _____ har en aftale.

h. Du har bestilt et værelse _____ har bestilt et værelse.

www.hardenfelt.pl

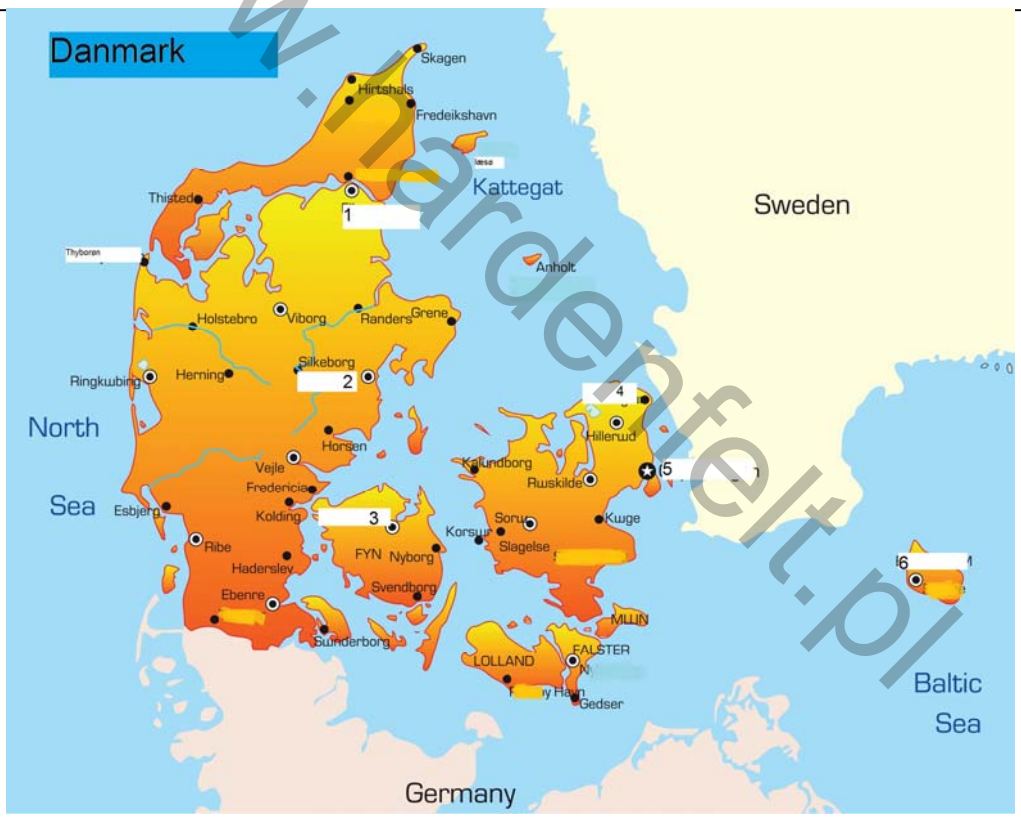

Ćw. 1.09
Proszę zaznaczyć właściwe miasto albo miejsce geograficzne według numerów.

København:	Numer _____	Bornholm:	Numer _____
Aalborg:	Numer _____	Helsingør:	Numer _____
Odense:	Numer _____	Aarhus:	Numer _____

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Ćw. 1.10 Proszę uzupełnić puste pola słowem pytającym (hvem, hvad, hvor)

Pytanie	**Odpowiedź**
Hvad hedder du?	Jeg hedder Ole.
1._____ ligger Warszawa?	Warszawa ligger i Polen.
2._____ er 2 + 2?	2 plus 2 er 4.
3._____ bor på Park hotel?	Monika bor på Park Hotel.
4._____ ligger Park Hotel?	Park Hotel ligger i centrum.
5._____ er Park Hotel?	Park Hotel er et *** (3-stjernet) hotel.
6._____ bor Jan?	Han bor i Warszawa.
7._____ kan tælle til 10?	Du kan tælle til 10.

www.hardenfelt.pl

Ćw. 1.11 Proszę uzupełnić brakujące słowa.

A Hej, _____ hedder Jens. _____ med dig?

B Hej Jens, jeg hedder Lene. Jeg _____ en aftale med Søren.

A Søren _____ i Polen.

B _____ du polsk?

A Nej, men jeg _____ tale engelsk og _____ dansk.

B Jeg kan _____ tale dansk, _____ jeg kan godt tale engelsk.

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Klucz

Ćw 1.01. 1: 5,5 milionów * 2: 98 * 3: 5 * 4: Tak (Jylland) * 5: Sjælland og Fyn * 6: Mniejsze

Ćw 1.02. 1: Ca. 38 millioner * 2: En kommune * 3: 16 * 4: Berlin * 5: Nej, et kontinent * 6: Ca. 43.000

Ćw 1.03.

1. mår 2. mær 3. mør 4. sær 5.sø 6. så 7. tø 8. på 9. lå 10. læ 11. tæve 12. tøve 13. øl 14. ål 15. åge 16. nå 17. død 18. læne 19. låne 20. dåd 21. brød 22. tæl 23. palæ 24. ært 25. mælk

Ćw 1.04.

a. 3 b. 5 c. 0 d. 10 e. 1 f.8 g. 4 h. 6 i. 9 j. 2 k. 7 l.8 m.4 n.3 o.0 p. 9

Ćw 1.05.

Jeg hedder Peter. Jeg kommer *fra* Berlin. Berlin er hovedstaden *i* Tyskland. Jeg *er* på ferie i Danmark, men jeg kan *ikke* tale dansk. Jeg kan selvfølgelig tale tysk, og jeg kan *også* tale lidt engelsk. Jeg har bestilt *et* værelse på Park Hotel i København. Det ligger centralt i byen, og der *er* mange barer og restauranter i nærheden.

Ćw 1.06.

a. Monika b. Jan c. Polen d. Danmark/ København e. på Park Hotel f. lidt g. ja, det kan hun godt

Ćw 1.07.

a. Er du dansker? b. Har du bestilt værelse? c. Har du en aftale? d. Kommer han fra Spanien? e. Er hun Polak? f. Taler I fransk g. Har vi bestilt et værelse med toilet? h. Kommer de fra Jylland?

Ćw 1.08.

b. Han taler spansk c. Hun taler polsk d. Han taler engelsk e. Vi taler polsk f. vi har en aftale g. Vi har en aftale h. Jeg har bestilt et værelse

Ćw 1.09.

København: 5 Aalborg: 1 Odense: 3 Bornholm: 6 Helsingør: 4 Århus: 2

Ćw 1.10.

1. hvor 2. hvad 3. hvem 4. hvor 5. hvad 6. hvor 7. hvem

Ćw 1.11.

A. Hej, *jeg* hedder Jens. *Hvad* med dig?

B. Hej Jens, jeg hedder Lene. Jeg *har* en aftale med Søren.

A. Søren *er* i Polen.

B. *Taler* du polsk?

A. Nej, men jeg *kan* tale engelsk og *lidt* dansk.

B. Jeg kan *ikke* tale dansk, *men* jeg kan godt tale engelsk.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Videotekst.
a.

Jeg hedder **Christiane Majgaard**
mam na imię/ nazywam się
Christiane
Peter
Jan Nowak
Jan
Kasia

Jeg er fra **Danmark,**
jestem z Danii
kommer fra Polen
pochodzę z
Poznan
Warszawa
Horsens
Odense

men lige nu bor jeg i Warszawa
ale właśnie teraz mieszkam
i København
w Kopenhadze
i Danmark
i Polen

Jeg taler dansk,
mówię po duńsku
polsk

men jeg kan også tale **engelsk og fransk,**
ale umiem także mówić po
engelsk og russisk
spansk og tysk
engelsk
engelsk, fransk og italiensk

og så taler jeg også **svensk**
ponadto mówię też
tysk
kasjubisk

Hvad med dig?
a ty?
Hvad hedder du?
Jak masz na imię?

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

b.

Hej,
cześć

jeg hedder — **Michael.**
mam na imię — Waldek
Johanna
Asia

Jeg kommer fra — **København,**
pochodzę z — Krakow
Sjælland
Schlesien

men jeg bor — **i Warszawa.**
ale mieszkam — i Jylland
w Jutlandii
i Schlesien
i København
på Sjælland

Jeg taler selvfølgelig — **dansk,**
mówię oczywiście — polsk

men jeg kan også tale engelsk,
ale ja umiem też mówić — tysk
fransk
russisk

og jeg kan tale — **polsk, spansk og lidt tysk.**
i mówię po — tysk og lidt dansk
lidt italiensk
spansk, portugisisk og lidt arabisk

Hvad med dig?
a ty?
Hvad hedder du?
Jak masz na imię?
Hvor kommer du fra?
Skąd pochodzisz?
Kan du tale dansk?
Czy mówisz po duńsku?

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

c.
Dav.
davs
cześć

Jeg hedder **Benn Q. Holm.**
Nazywam się Benn
Jan Nowak
Jan

Jeg kommer **fra København.**
pochodzę z fra Danmark
fra Lodz
fra Polen

Jeg er **københavner,**
jestem Århusianer
fra Warszawa
fra Krakow
polak
dansker

men jeg er selvfølgelig også dansker.
ale jestem oczywiście też polak

Jeg taler **dansk.**
mówię po polsk

Jeg taler også **engelsk, tysk og spansk.**
także mówię po fransk, spansk og hollandsk

Og jeg kan forstå italiensk og fransk,
rozumiem po
jeg kan læse russisk og tjekkisk
czytam po tjekkisk og slovakisk
men jeg kan ikke tale det.
lecz nie potrafię mówić go („go" = „det" wskazuje na „język")
skrive det.
pisać go

Hvad med dig?
a ty?

Hvilken by kommer du fra?
z jakiego miasta pochodzisz?

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

d.

Hej, Jeg hedder Joana.
Cześć mam na imię Joanna

Jeg kommer fra Polen, og jeg bor i Warszawa.
Pochodzę z Polski i mieszkam w Warszawie

men jeg bor i København
ale mieszkam w Kopenhadze

Jeg er polak.
Jestem Polką

Jeg taler selvfølgelig polsk,
Oczywiście mówię po polsku

men jeg taler også dansk, for jeg gik i skole i Danmark da jeg var teenager.
lecz mówię też po duńsku bo chodziłam do szkoły w Danii kiedy byłam nastolatką

men jeg taler også engelsk, for jeg har boet 10 år i London
bo mieszkam w Londynie od 10 lat

Jeg kan også tale engelsk og lidt fransk.
tysk og lidt russisk

Hvad med dig?

Hvad hedder du?

Hvor gik du i skole?
Gdzie chodziłeś do szkoły

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl

Proszę uzupełnić brakujące słowa

1. Jeg _____ Peter. Hvad med _____?

2. Jeg kommer _____ Warszawa,

3. _____ nu bor jeg i København

4, Jeg _____ polsk.

5. Jeg _____ også tale engelsk og tysk.

6. Jeg er Polak. Jeg taler _____ polsk.

7, Jeg kan også tale _____ italiensk.

8. _____ kommer du fra?

9, _____ hedder du?

10. _____ du tale polsk?

11. Jeg kommer fra København. Jeg er _____.

12. Jeg kan _____ slovakisk, men jeg kan ikke tale det.

13. _____ by kommer du fra?

14. Jeg har _____ i London i 10 år.

15. Jeg gik i _____ i Danmark.

www.hardenfelt.pl

Copyright: Michael Hardenfelt. www.hardenfelt.pl. E-mail: m@hardenfelt.pl